

Моя профессиональная
карьера

ISSN

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER

ISSN
2782-4365

Проверить
номер:

Научно-образовательный электронный журнал

ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ

Выпуск №60-2 (том 1)
(март, 2025)

Проверить индексацию статьи. Сайт: mrcareer.ru/google

Свидетельство
о регистрации СМИ
№ЭЛ ФС 77-77927
от 19.02.2020 г.

РОСКОМНАДЗОР

Периодичность выпуска: 1 раз в неделю
Сайт: mrcareer.ru/oinv21veke. Почта: obrmrcareer@mail.ru

Международный научно-образовательный
электронный журнал
«ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ»

ISSN 2782-4365

УДК 37

ББК 94

**Международный научно-образовательный электронный журнал
«ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ». Выпуск №60-2 (том 1) (март,
2025). Дата выхода в свет: 17.03.2025.**

Сборник содержит научные статьи отечественных и зарубежных авторов по экономическим, техническим, философским, юридическим и другим наукам.

Миссия научно-образовательного электронного журнала «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ» состоит в поддержке интереса читателей к оригинальным исследованиям и инновационным подходам в различных тематических направлениях, которые способствуют распространению лучшей отечественной и зарубежной практики в интернет пространстве.

Целевая аудитория журнала охватывает работников сферы образования (воспитателей, педагогов, учителей, руководителей кружков) и школьников, интересующихся вопросами, освещаемыми в журнале.

Материалы публикуются в авторской редакции. За соблюдение законов об интеллектуальной собственности и за содержание статей ответственность несут авторы статей. Мнение редакции может не совпадать с мнением авторов статей. При использовании и заимствовании материалов ссылка на издание обязательна.

© ООО «МОЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КАРЬЕРА»

© Коллектив авторов

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Пестерев С.В. – гл. редактор, отв. за выпуск

Абдурасулов Абдуллажон Абдукаримович	доктор философии педагогических наук
Азамов Жасурбек Муродович	доктор философии в области юриспруденции
Артикова Мухайохон Ботиралиевна	доктор педагогических наук, доцент
Ахмедов Ботиржон Равшанович	доктор философии в филолог. науках (PhD), доцент
Батурин Сергей Петрович	кандидат исторических наук, доцент
Бекжанова Айнура Мархабаевна	доктор философии по педагог. наукам (PhD), доцент
Бекжанова Гулнара Маркабаевна	кандидат медицинских наук, преподаватель
Боброва Людмила Владимировна	кандидат технических наук, доцент
Богданова Татьяна Владимировна	кандидат филологических наук, доцент
Ботиров Аминжон Розимбоевич	кандидат биологических наук, доцент
Демьянова Людмила Михайловна	кандидат медицинских наук, доцент
Еремеева Людмила Эмировна	кандидат технических наук, доцент
Жуманова Фатима Ураловна	кандидат педагогических наук, доцент
Засядько Константин Иванович	доктор медицинских наук, профессор
Исломова Саидахон Тургуновна	доктор философии по техническим наукам (PhD), доцент
Кабулова Мехрибан Толыбаевна	доктор философии по педагог. наукам (PhD)
Казакова Раъно Машрабаевна	доктор философии по филологическим наукам (PhD)
Кодиров Хасанбой Орибжонович	доктор философии педагогических наук
Колесников Олег Михайлович	кандидат физико-математических наук, доцент
Коробейникова Екатерина Викторовна	кандидат экономических наук, доцент
Ланцева Татьяна Георгиевна	кандидат экономических наук, доцент
Мухамедова Лола Джураевна	доктор философии по филологическим наукам (PhD)
Нарзикулова Фируза Ботировна	доктор психологических наук
Нобель Артем Робертович	кандидат юридических наук, доцент
Ноздрин Наталья Александровна	кандидат педагогических наук, доцент
Нуржанов Сабит Узакбаевич	доктор историч. наук (dsc), старший научный сотрудник
Олтаев Шавкат Собирович	кандидат экономических наук, доцент
Павлов Евгений Владимирович	кандидат исторических наук, доцент
Петрова Юлия Валентиновна	кандидат биологических наук, доцент
Попов Сергей Викторович	доктор юридических наук, профессор
Расулходжаева Мадина Ахмаджоновна	доктор философии по педагог. наукам (PhD), доцент

Рахматова Фотима Ганиевна	доктор философии по педагог. наукам (PhD), доцент
Рахмонов Азизхон Боситхонови	доктор педагогических наук, доцент
Таспанова Айзада Кенжебаевна	доктор философии (PhD) по экономическим наукам
Таспанова Жыгагул Кенжебаевна	доктор философии по педагог. наукам (PhD), доцент
Табашникова Ольга Львовна	кандидат экономических наук, доцент
Тўрабоева Мадинахон Рахмонжон қизи	кандидат педагогических наук, доцент
Тюрин Александр Николаевич	кандидат географических наук, доцент
Уразова Лариса Карамовна	кандидат исторических наук, доцент
Усубалиева Айнура Абдыжапаровна	кандидат социологических наук, доцент
Утегенова Жамила Джолмурзаевна	доктор философии по эконом. наукам, доцент
Фаттахова Ольга Михайловна	кандидат технических наук, доцент
Ширинов Отабек Тувалович	доктор психологических наук (PhD)
Хамдамова Ситора Сафаровна	Доктор философии в области философских наук, доцент
Ханбабаев Хакимжан Икрамович	доктор педагогических наук (DSc)
Худайкулов Хол Джумаевич	доктор педагогических наук, профессор
Худойбердиева Хурият Каримбердиевна	доктор философии (PhD) в социальной философии
Ширинов Отабек Тувалович	доктор психологических наук (PhD)
Эшназаров Журакул	кандидат педагогических наук, профессор
Эшназарова Фарида Журакуловна	доктор философии по философии (PhD)
Юнусова Бахора Ахтамжоновна	кандидат филологических наук, ассистент
Яхяева Сожида Абдурахимовна	доктор философии (PhD) в социальной философии

Башимова Махриджемал Сапаровна, Ходжамамедов Ыхлас, Гайыпов Керим Мергенович ТРАДИЦИИ И ОБРЯДЫ НОВРУЗА: ОТ ПРОШЛОГО К НАСТОЯЩЕМУ	612
Аллаева Айджерен, Алладурдыев Атамурат, Оразов Езиз, Какаева Мамаджан ОЛЕАНДРОВАЯ ТЛЯ – НОВЫЙ ЧУЖЕРОДНЫЙ ВИД ФАУНЫ НАСЕКОМЫХ ТУРКМЕНИСТАНА	618
Илмырадова Марал Овезныязовна, Шадурдыева Аннабоссан Шатлыковна ИДЕЙНО-ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ АНАЛИЗ РАССКАЗОВ БОЗОРГ АЛАВИ	622
Дурдуев Довлет, Шабасанов Хемра, Дурдыбаев Джемшит, Батыров Аташ, Аллабердиева Айшат ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭНЕРГОЁМКОСТИ ОБЪЕКТОВ	626
Мовламмырадов Довлетмырат, Гурбанмырадов Сердармырат ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И БУДУЩЕЕ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ	629
Charyyeva Jennet, Orazmammedova Altynay INTERNATIONAL EXCHANGE AS A PREREQUISITE FOR THE EDUCATIONAL AND DIDACTIC DEVELOPMENT OF LANGUAGE TRAINING AND INTERCULTURAL UNDERSTANDING	634
Бабаева Гунча МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА	638
Charyyeva Jennet, Ruzgeldiyev Meylis A STUDY ON THE QUALITY OF CHINESE WRITING BY CHINESE LEARNERS FROM CENTRAL ASIA FROM THE PERSPECTIVE OF DISCOURSE ORGANIZATION PATTERN	645
Гаррыев Гочдурды, Оразмурадова Зубейда, Курбанова Гозель, Шахаева Гульшат ЭНЕРГЕТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ КАК КРИТЕРИЙ УКРЕПЛЕНИЯ ОСНОВ ЭКОНОМИКИ	649
Annayeva Ayna, Abdullayeva Zohre EXAMINING THE SPREAD OF ENGLISH AS A GLOBAL LANGUAGE	654
Yazgylyjova Mahrijemal, Yerdjanova Maryam PECULIARITIES OF TEACHING ENGLISH TO YOUNG LEARNERS	658
Gylyjowa Akjemal, Tleuow Parahat THE FUTURE OF LANGUAGE LEARNING AND ITS TECHNOLOGY	662

ФИО автора(-ов): *Raxmatov Moxirjon Kosimovich*

Jamoat xavfsizligi universiteti

mustaqil izlanuvchisi,

podpolkovnik

Название публикации: «FAVQULODDA HOLATLARDA JAMOAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLANISHNI BOSHQARISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI»

Аннотация: Ushbu maqolada favqulodda holatlarda jamoat xavfsizligini ta'minlashni boshqarishning o'ziga xos xususiyatlari, favqulodda holatlarda boshqaruvga qo'yiladigan asosiy talablar, uni amalyotgan tadbiq etish to'g'risida aytib o'tilgan.

Калит so'zlar: Jamoat xavfsizligini huquqiy ta'minlash, jamoat xavfsizligini huquqiy ta'minlovchi subyektlar, jamoat xavfsizligini huquqiy ta'minlanishida huquqni muxofaza qiluvchi organlarning roli, Prezidentimizning 2022 yil 20 dekabrda halqqa va Oliy majlisga murojaati, jamoat xavfsizlik konsepsiyasi.

Favqulodda holatni oqibatlarini bartaraf etish va unda jamoat xavfsizligini ta'minlashda boshqaruv albatta, tizimning resurs-iqtisodiy, ma'naviy-siyosiy, ilmiy-texnik va tashkiliy salohiyatining nisbati bilan bir qatorda tezkor boshqaruv tizimining samaradorligiga ham bog'liq. O'z navbatida, tezkor qarorlar qabul qilish jarayonining samaradorligi rahbariyatning asosiy kuchlarini favqulodda holatlarning sabablari va oqibatlarini bartaraf etishning asosiy yo'nalishlariga qaratish qobiliyati bilan belgilanadi.

Favqulodda holatni oqibatlarini bartaraf etish va unda jamoat xavfsizligini ta'minlashda boshqaruvni takomillashtirishning muhim muammosi favqulodda holatlarda optimal qarorlar va operatsiyalar rejalarini qabul qilish usullarini ishlab chiqishdir. Favqulodda holatlarda qabul qilingan boshqaruv qarorlari tezkor boshqaruvning asosi hisoblanadi. Ularga muvofiq, boshqaruv organlarining favqulodda holatlarni bartaraf etish bo'yicha barcha keyingi faoliyati amalga oshiriladi.

Ushbu yo‘nalishda tezkor qarorlar qabul qilish ijodiy va mas’uliyatli vazifadir. Uning mohiyati belgilangan maqsadga muvofiq, asosiy rejalar va joriy holatni, favqulodda holatlarni bartaraf etish va unda jamoat xavfsizligini ta’minlash bo‘yicha operatsiyaning umumiy rejasini, ularni amalga oshirishda kuchlar va vositalarning o‘zaro ta’siri tartibini, zarur yordamni belgilashdan iborat. Operatsion qarorlar rahbar tomonidan qabul qilinadi va rahbar ular uchun shaxsan javobgardir. Boshqaruv organlarining deyarli barcha xodimlari o‘zlarining funksional vazifalariga (shtab a’zolari) muvofiq tezkor qarorlar qabul qilish uchun ma’lumotlarni tayyorlashga jalb qilingan. Operatsion qarorlarni amalga oshirish jarayonida ular bir-birini almashtirishi mumkin.

Favqulodda holatlarda jamoat xavfsizligini ta’minlash bo‘yicha tezkor boshqaruv qarorlari, ijrochilar tomonidan tushunilishining o‘z vaqtidaligi, asosliligi va aniqligi, shuningdek ularni amalga oshirishning qat’iyligi talablariga javob berishi kerak.

Favqulodda holatlarda boshqaruv qarorlarini qabul qilishda e’tiborga olinishi kerak bo‘lgan asosiy xususiyatlar quyidagilardir:

holatni baholash va tezkor qarorlar qabul qilishning murakkabligi, boshqaruv qarorlarini qabul qilish va amalga oshirish uchun deyarli nol vaqt resursi;

shtab-kvartirada boshqaruv qarorlarini qabul qilishda umumiy tizim integratsiyasi zarurati;

boshqaruvni markazlashtirish zaruriyati, shuningdek boshqaruvda muvofiqlashtirish samaradorligi;

qabul qilingan qarorlarning asosliligi va ularni amalga oshirishning tezkorligi.

Bu xususiyatlarni hisobga olish favqulodda holatlarda operativ boshqaruv tizimini takomillashtirish maqsadi hisoblanadi.

Favqulodda holatlarning oldini olish va oqibatlarini bartaraf etish bo‘yicha ishlarni rejalashtirish vazifalari bilan favqulodda holatlarda hal qilinadigan tezkor boshqaruv vazifalari o‘rtasidagi sezilarli farqni ham hisobga olish kerak.

Favqulodda holatlarda jamoat xavfsizligini taminlashni boshqarish tizimlarining samaradorligini baholash muammosi juda muhim va o‘ziga xosdir.

Favqulodda holatlarda boshqaruv tizimiga qo'yiladigan asosiy talablardan biri uning yuqori samaradorligi talabidir.

Boshqarish tizimining samaradorligi (tezligi) ostida uning tizim maqsadlariga va mavjud cheklolarga muvofiq nazorat vazifalarini o'z vaqtida hal qilishni ta'minlash qobiliyatini tushunish odatiy holdir. Samaradorlik tegishli organlarning aralashuvini talab qiladigan holatning yuzaga kelishi va uni bartaraf etish vaqti o'rtasidagi vaqt bilan baholanadi.

Favqulodda holatni bartaraf etishni tezkor boshqarishda vaqt balansini hisobga olish, mavjud vaqtni favqulodda holatning rivojlanishi bilan taqqoslash va uning zaxirasi yoki taqchilligini hisoblash kerak. Shu maqsadda favqulodda holatni bartaraf etishni boshqarishda ikki turdagi vaqtni hisobga olish zarur.

Mavjud vaqt - uni hal qilishni ta'minlash uchun har qanday faoliyatni amalga oshirish doirasida ushlab turish kerak bo'lgan vaqt. Bu favqulodda holatning rivojlanish dinamikasi va uning salbiy oqibatlarini bilan belgilanadigan yoki yuqori boshqaruv tomonidan ma'lum bir direktiv daraja shaklida belgilanadigan vaqt.

Kerakli vaqt - holatni, xavfsizlikni va tizimning holatini hisobga olgan holda biron bir hodisani amalga oshirish uchun zarur bo'lgan vaqt.

Vaqtning bunday muvozanati talab qilinadigan vaqt mavjud vaqtdan oshmasa, qulay hisoblanadi. Mavjud va talab qilinadigan vaqt o'rtasidagi farq qanchalik katta bo'lsa, kutilmagan holatlarni, tasodifiy va noaniqlik elementlarini bartaraf etish uchun vaqt zaxirasi shunchalik ko'p bo'ladi. Kerakli vaqt mavjud vaqtdan kam bo'lgan taqdirda, rejalashtirilgan tadbirlarni bajarishga imkon bermaydigan vaqt taqchilligi shakllanadi.

Favqulodda holatlarda tezkor boshqaruv tizimining funksiyalari qabul qilingan qarorlarning samaradorligini ta'minlash va ularning bajarilishini nazorat qilish uchun muayyan tadbirlarga bo'linishi kerak. Ushbu taqsimotga muvofiq operatsion reja tuziladi va amalga oshiriladi.

Favqulodda holatning oqibatlarini bartaraf etish bo'yicha favqulodda holat rejimida amalga oshiriladigan chora-tadbirlar quyidagicha taqdim etiladi.

1. Favqulodda holat yuzaga kelganligi to'g'risida aholini xabardor qilish va xabardor qilish quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

tuman (shahar) aholisini mavjud kuch va vositalar bilan favqulodda holat yuzaga kelganligi to'g'risida xabardor qilish (ogohlantirish vositalari majmuasiga sirenalar va favqulodda holatlar to'g'risida ogohlantiruvchi boshqa vositalar, televidenie va radio, ovoz kuchaytirgichlar va boshqalar kiradi);

favqulodda holat yuzaga kelganligi va uning oqibatlarini bartaraf etishni tashkil etish uchun yig'ish punktlarining manzillari to'g'risida viloyat rahbariyati va komissiya a'zolarini xabardor qilish (bu maqsadda telyefon va boshqa aloqa vositalaridan foydalaniladi, zarurat tug'ilganda yaxshi yo'lga qo'yilgan kurerlik aloqasi sxemasi);

aholini favqulodda holatning ko'lami va oqibatlari to'g'risida xabardor qilish.

Shu bilan birga, favqulodda holatlarning oqibatlari, holatni xolis yoritish va xorijiy davlatlarga axborot (zarurat tug'ilganda) taqdim etish uchun Favqulodda holatlar komissiyasi raisi huzurida matbuot markazi tashkil etish masalasi ko'rib chiqilmoqda. Xabar berish xizmati, shuningdek, favqulodda holatlar zonalarida o'zini tutish qoidalari va tartib-qoidalari haqida ma'lumot berish, yig'ish punktlari, evakuatsiya va oziq-ovqat haqida ma'lumot berish uchun mo'ljallangan, shuningdek tartibsizlik va vahima bartaraf etishga yordam beradi.

2. Favqulodda holatlar zonalarini razvedka qilishni tashkil etish va o'tkazish, favqulodda holat natijasida mavjud holat to'g'risida aniq ma'lumotlarni olish uchun vayronagarchilik va qattiq blokirovka zonalarini razvedka qilish amalga oshiriladi. Razvedka ma'lumotlariga ko'ra, ish hajmi va ularni bajarish tartibi, kuch va vositalarga bo'lgan ehtiyoj, shuningdek, qutqaruv va shoshilinch favqulodda holatlarni amalga oshirish usullari aniqlanadi. Umumiy va maxsus razvedka o'tkazish maqsadga muvofiqdir. Umumiy razvedka shikastlangan joyda vayronagarchilik va zararining umumiy xarakterini va taxminiy hajmini aniqlash, radiatsiya darajasini, yong'in tarqalish joylarini aniqlash, kuchli zaharli moddalar to'planishini (SDYAV) aniqlash, transport yo'nalishlarini aniqlash va zararlanganlarni evakuatsiya qilish, zararlangan joylarni aniqlash uchun amalga oshiriladi. qutqaruv operatsiyalari uchun sharoitlar.

Umumiy razvedka o'tkazish kuchlari va vositalariga quyidagilar kiradi: viloyat (shahar)ni aerofotosuratga olish vositalariga ega samolyotlar va vertolyotlar, shuningdek, olingan ma'lumotlarni dekodlash va viloyat, shaharning situatsion xaritasiga qo'llash vositalari; transport vositalari, vizual kuzatuv uskunalari, ko'chma radiostansiyalar, shahar, viloyat va er xaritalari bilan jihozlangan quruqlikdagi razvedka otryadlari. Yerosti razvedka otryadlari 10-15 nafar yuqori malakali mutaxassislardan iborat bo'lib, zarar ko'rgan hududdagi binolar, issiqlik tarmoqlari, suv va gaz quvurlari va boshqa zararlarni vayron bo'lganligini baholaydi. Ular tumanlarda, tumanlar ichida esa zarar ko'rgan zonalarda (har bir zonaga bir birlik) tashkil etiladi. Maxsus razvedka axlatlangan va vayron bo'lgan binolar, mumkin bo'lgan va haqiqiy inson yo'qotishlari, bino va inshootlarning vayron bo'lish tabiati, kommunal va energiya tarmoqlari va ish obyektlariga yaqinlashishning eng xavfsiz usullari to'g'risida to'liqroq va aniq ma'lumotlarni olishga qaratilgan. Maxsus razvedka fuqarolik mudofaasi tuzilmalarining muhandislik-razvedka guruhlari tomonidan umumiy razvedkadan keyin yoki u bilan birgalikda amalga oshiriladi.

3. Favqulodda holat oqibatlarini bartaraf etish uchun qolgan kuch va vositalarni safarbar etish tuman (shahar)ning real kuchlari va vositalarini to'plash, tashkil etish va zarar ko'rgan vaqtdan boshlab eng qisqa vaqt ichida jabrlangan hududlarga yetkazish maqsadida amalga oshiriladi. favqulodda holatlar qutqaruv va avariya-tiklash ishlarini olib borish uchun sodir bo'ladi. Tez harakat qilish kuchlari va vositalarining tarkibi, turlari va taqsimoti favqulodda holatlar oqibatlarini bartaraf etishning profilaktik rejalarida belgilanadi, ular zarar ko'rgan hududlarda qutqaruv va boshqa kechiktirib bo'lmaydigan ishlar bo'yicha tezkor rejalarini shakllantirish va amalga oshirish uchun asosdir. Favqulodda holat fakti va bu haqda aholini xabardor qilish barcha turdagi qo'shinlar, kuchlar va vositalarning shaxsiy tarkibini belgilangan joylarda mustaqil ravishda to'plash va texnik vositalarni favqulodda holatlarda darhol ishlash uchun eng yuqori shay holatga keltirish uchun signaldir. rejimi. Kuch va vositalarni safarbar qilish vaqti qutqaruv ishlari samaradorligining hal qiluvchi omilidir. Aholining bir qismi sifatida qutqaruv va boshqa kechiktirib bo'lmaydigan ishlarni olib borishning shaxsiy tarkibi va vositalari va moddiy boyliklari favqulodda holatda xavf ostida ekanligidan

kelib chiqqan holda, tarqatish joylarida mavjud kuch va vositalarni hisobga olish, ularni hujjatlashtirish, favqulodda holatlar zonalarini tashkil etish va belgilash.

4. Muhim davlat obyektlarini muhofaza qilish va vayron bo'lgan hududlarni o'rab olish favqulodda holatlarda muhim vazifa hisoblanadi. Ushbu funksiyani amalga oshirish davlat obyektlarini, moddiy boyliklarni jamlash obyektlarini (banklar, zargarlik buyumlari va boshqa do'konlar, omborlar va boshqalar), shuningdek, fuqarolarning shaxsiy mulkini himoya qilishni ta'minlashi, talon-taroj va boshqa jinoyatlarning oldini olishi kerak. Favqulodda holat hududi Ichki ishlar boshqarmasi shaxsiy tarkibi, ichki qo'shinlar va boshqa kuchlar tomonidan o'rab olingan. Ichki ishlar boshqarmasi va ichki qo'shinlarning shaxsiy tarkibi favqulodda holatlar zonasida jamoat xavfsizligini ta'minlamoqda.

5. Aloqa tizimlari va vositalarini tiklash va tashkil etish uchun mobil aloqa markazlari doimiy joylashtirish joylaridan belgilangan hududlar va hududlarga ko'chiriladi. Vayronagarchilik zonalarida dala aloqa vositalari joylashtirilgan. Aloqa mutaxassislari brigadalari harbiy qo'mondonlik va fuqaro muhofazasi organlarining mobil aloqa markazlari, shuningdek, vazirlik va idoralarning ko'chma qo'mondonlik punktlaridan foydalangan holda xalqaro, shaharlararo va shaharlararo telyefon aloqalarini tiklaydi.

6. Qolgan kuch va vositalarni razvedka va safarbar qilishni tashkil etish samaradorligi razvedka, qutqaruv va boshqa kechiktirib bo'lmaydigan ishlarni olib borish uchun zonalar ajratish bilan chambarchas bog'liq. Viloyatni (shaharni) vayronagarchilik zonalariga bo'lish qutqaruv ishlarini olib borish uchun zarur kuch va vositalarni taqsimlashni, vayronalarni tozalash bo'yicha ishlarni bajarish strategiyasi va taktikasini, transport vositalarining harakatlanishi uchun oqilona marshrutlarni tanlashni belgilaydi. shahar va qutqaruv bo'linmalarining konsentratsiya nuqtalarini aniqlash. Favqulodda holat zonasidagi harakatlar.

7. Favqulodda holat zonasidagi harakatlar, birinchi navbatda, favqulodda holatlar markazlarida bo'lgan jabrlanganlarni aniqlashga qaratilgan. Muayyan chora-tadbirlar va ularni qanday amalga oshirish ko'p jihatdan favqulodda holat vaqtidagi sharoitlarga bog'liq. Har bir hududning ehtiyojlaridan kelib chiqib, qutqaruv va boshqa

kechiktirib bo'lmaydigan ishlarni olib borishni ta'minlaydigan kuch va vositalar ishga tushiriladi. Hududlardagi tezkor harakat qutqaruv bo'linmalari zarur jihozlar, individual ovqatlanish, tibbiy asbob-uskunalar va dori-darmonlar bilan jihozlangan. Vayronagarchilik zonalarida qutqaruv va boshqa shoshilinch ishlarni bajarish uchun tezkor harakat qilish kuchlari va vositalarini tezkor taqsimlash va tashkil etish favqulodda holatda hal qiluvchi omil hisoblanadi.

8. Favqulodda holatlar zonalarida qutqaruv va boshqa kechiktirib bo'lmaydigan ishlarni olib boruvchi tuzilmalar va guruhlariga avariya-qutqaruv va boshqa kechiktirib bo'lmaydigan ishlarni olib boruvchi guruhlar va tuzilmalarni kompleks qo'llab-quvvatlashni tashkil etish doirasida bunday ishlarni samarali olib borish uchun qo'shimcha asboblari, moslamalar va vositalarni tezkorlik bilan yetkazib berish; nazarda tutilgan. Buning uchun viloyat (shahar) xaritasida hududlar va mas'ul shaxslar ko'rsatilgan qutqaruv guruhlar va tuzilmalari, shuningdek, omon qolgan yoki yangi tashkil etilgan omborlarda tezkor-qutqaruv ishlarini o'tkazish uchun mablag' va materiallarni saqlash uchun omborlar ko'rsatilgan bo'lishi kerak. hududlar. Kerakli kuchlar va materiallar avtomobil transportida, jiddiy vayronagarchilik va blokirovkalar sodir bo'lganda - asboblari, vositalar va materiallarni vayronagarchilik joylari va joylariga etkazib berish uchun maxsus tashkil etilgan guruhlar tomonidan va vertolyotlarda etkazib beriladi. Mazkur funktsiya doirasida qutqaruv ishlarini olib borayotgan guruh va tuzilmalarning dam olishi va sog'lomlashtirishini tashkil etish bo'yicha ham ishlar olib borilmoqda.

9. Favqulodda holatlarda, amaliyot shuni ko'rsatadiki, aholini evakuatsiya qilish zarurati aholi punktlarining global vayron bo'lishi, kuchli ta'sir ko'rsatadigan zaharli moddalarning katta hududlarni qamrab olgan chiqindilari, suv toshqinlari va sel oqimlari xavfi bilan, vayronagarchilik natijasida yuzaga keladi. zilzila. Aholini jabrlangan hududlardan evakuatsiya qilishni aniq tashkil etish favqulodda holat oqibatlarini bartaraf etish bo'yicha boshqaruv organlarining asosiy vazifalaridan biridir. Shu bilan birga, aholini evakuatsiya qilish noqulay tabiiy-iqlim sharoitlari tufayli murakkablashishi mumkinligini hisobga olish kerak. Har bir tumanda evakuatsiyani tashkil etish uchun nogiron yoki zaif odamlarni joylashtirish (to'plash)

punktlari ajratiladi. Ushbu punktlarda ular ro'yxatga olinadi va (agar iloji bo'lsa) yashash joylarining aniq manzillarini ko'rsatgan holda evakuatsiyaning yakuniy nuqtasi aniqlanadi. Har bir nuqtada barcha evakuatsiya masalalari uchun mas'ul shaxs tayinlanadi. Umumiy boshqaruv favqulodda holatlar komissiyasi a'zosiga yuklanadi. Evakuatsiya aviatsiya, evakuatsiya poyezdlari va shaharlararo avtobuslar yordamida amalga oshiriladi. Shuningdek, odamlar qo'nish joylariga avtobuslarda olib boriladi. Poyezdda evakuatsiya qilinganda, ularga dori-darmonlar va tez yordam uskunalari bilan tibbiy brigadalar hamrohlik qiladi. Odamlarni qabul qilish va joylashtirish mahalliy hokimiyat organlari va katta evakuatsiya poyezdlariga yuklangan. Ekspeditorlik transportining barcha turlari oziq-ovqat va ichimlik suvi bilan ta'minlangan bo'lishi kerak.

10. Jabrlanganlarni kasalxonaga yotqizish uchun tibbiy yordam va statsionar bazani tashkil etish ustuvor vazifalardan biri bo'lib, favqulodda holatlardan jabrlangan aholiga tez va har tomonlama tibbiy yordam ko'rsatishning mustaqil tizimi sifatida alohida ajralib turadi.

11. Epidemiologik nazoratni tashkil etish infeksiyalar tarqalish joylari va zonalarini aniqlash va hisobga olish maqsadida epidemiya stansiyalarining kuchlari va vositalari tomonidan amalga oshiriladi.

12. Veterinariya nazoratini tashkil etish hududlarni o'lgan uy hayvonlari jasadlaridan qayta ishlovchi va dezinfeksiya qiluvchi mavjud xizmatlarning kuchlari va vositalari tomonidan amalga oshiriladi.

13. Qaytarib bo'lmaydigan yo'qotishlar xizmati keng ko'lamli infeksiyalarning oldini olish uchun o'liklarni operativ dafn qilish uchun mo'ljallangan. Favqulodda rejimdagi dafn marosimlari mavjud xizmatlarga tayinlanishi yoki ular asosida tashkil etilishi kerak. Ushbu xizmatlar xodimlari yuqori axloqiy, insonparvar bo'lishi, shaxsni aniqlash, ro'yxatga olish va dafn etish jarayonida chuqur hazil tuyg'usini namoyon etishi, qaytarib bo'lmaydigan insoniy yo'qotishlar ro'yxatini aniqlashtirishi kerak. Dafn qilinadigan joylarni tanlashda diniy va boshqa urf-odatlarini, shuningdek, mavjud moddiy yordamni hisobga olish kerak.

14. Tashqi dunyo bilan aloqa qilish va favqulodda holatlar oqibatlarini bartaraf etish masalalarini matbuotda yoritish uchun matbuot markazi tashkil etiladi.

Axborot-ma'lumot xizmati barcha kiruvchi so'rovlar bo'yicha ma'lumotnomalarni qabul qilish va berishni ta'minlaydi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston Respublikasining Jamoat xavfsizligi konsepsiyasi O'zbekiston Respublikasining milliy xavfsizligi ajralmas qismidir va shu bilan birga yangi O'zbekiston davlatchiligining shakllanishi, demokratik islohotlarni amalga oshirish va jamoatchilik munosabatlarining yangi tizimini shakllantirish davri.

O'zbekiston Respublikasining ijro etuvchi hokimiyat organlari uni ta'minlashning asosiy va uzoq muddatli maqsadlarini belgilaydi, buning asosida favqulodda holatlarda jamoat xavfsizligini ta'minlash strategiyasi ishlab chiqiladi. Favqulodda holatlarda jamoat xavfsizligini ta'minlash strategiyasi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va Hukumatining dasturiy hujjati bo'lib, ular tomonidan jamoatchilik muhokamasi va O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisiga taqdim etiladi.

Jamoat xavfsizligiga tahdid - jamoat xavfsizligi obyektlariga real va potensial xavf tug'diradigan shartlar va omillar yig'indisidir. Jamiyat xavfsizlik obyektlariga esa quyidagilar kiradi: huquq va erkinliklar, fuqarolarning hayoti va sog'lig'i, mulk, atrof-muhit, shuningdek, faoliyati fuqarolar, jamiyat va davlat hayoti uchun normal sharoitlarni ta'minlaydigan davlat va jamoat institutlari. Aynan mana shu jamoat xavfsizligi obyektlari shaxs, jamiyat va davlatning hayotiy manfaatlari bo'lib, o'z mohiyatiga ko'ra manfaatlarining eng yuqori darajasini ifodalaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasining yangi taxrirdagi konstitusiyasi.
2. O'zbekiston Respublikasining 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risidagi prezidentimizni 60-sonli farmoni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi <https://lex.uz/uz/pdfs/5841063>.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi jamoat xavfsizligini konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi 27- sonli farmoni. <https://ssv.uz/uz/documentation/>.

4. O‘zbekiston Respublikasining 2021- yil 15- dekabrda qabul qilingan 737-sonli “Favqulodda holat to‘g‘risi”dagi konstitusiyaviy qonuni
5. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021- yil 6- avgustdagi “O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universitetiga nomzodlarni saralab olish va o‘qishga qabul qilish tartibi to‘g‘risida” gi 500-sonli qarori.